

FOLKETINGET

Finansudvalget og Det Politisk-Økonomiske Udvalg

Den Økonomiske Konsulent

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Dato: 4. april 2011

Notat om dansk økonomi (Nationalbanken, 3. kvartalsoversigt)

Sammenfatning

Nationalbanken forventer i sin seneste kvartalsoversigt (3. kvartal) en økonomisk vækst (**BNP**) på **1,6 pct.** for 2010. For **2011** og **2012** skønnes væksten i BNP til hhv. 1,7 og 2,0 pct. Udviklingen i det **private forbrug** skønnes også positiv med en vækst på 2,4 pct. i 2010. I 2011 og 2012 stiger det private forbrug med 2,5-3,5 pct.

Til trods for regeringens plan om **nulvækst** i det **offentlige forbrug**, forventer Nationalbanken at se en **stigning på 1,8 pct.** i 2010. Stigningen skønnes dog at falde i 2011 og 2012 til hhv. 1,0 og 0,8 pct.

Udviklingen i **saldoen på de offentlige finanser** viser et stort underskud i hele perioden 2010-2012. Underskuddet falder dog fra 4,8 pct. i 2010 til 3,1 pct. i 2012. Dette store underskud skyldes bl.a. mindsket skattegrundlag samt finanspolitiske lempelser grundet krisen.

Betalingsbalancen skønnes at vise overskud for hele perioden 2010-2012, med et overskud på 4,6 pct. (BNP) i 2010 og 3,2 pct. i 2012.

Den **sæsonkorrigerede registrerede ledighed** ligger på **116.000** i 2010. I 2012 forventes antallet af **registrerede ledige** at stige til 120.000, efterfulgt af et fald til 111.000 i 2012.

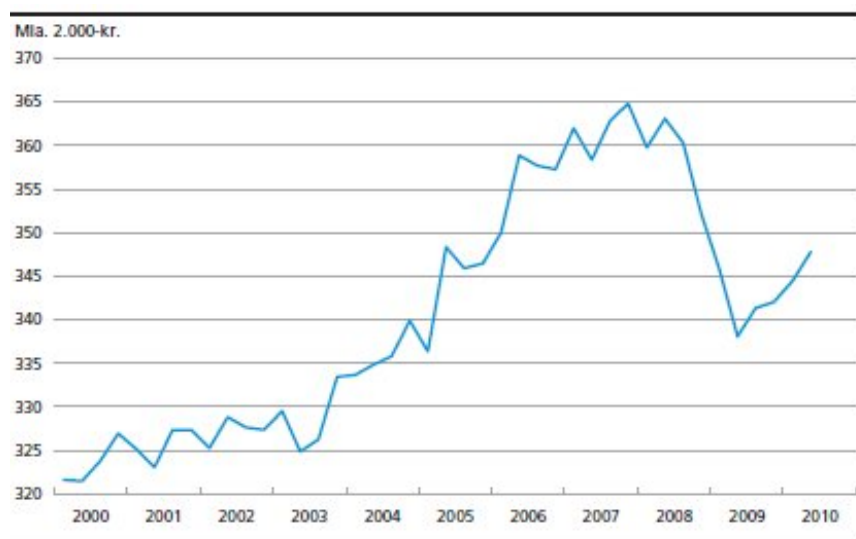
Nationalbanken **advarer** om, at budgetunderskuddet er for stort, og der kun er meget begrænsede muligheder for at sætte skatten op, hvis det ikke lykkes at beskære de offentlige udgifter.

1. Hovedlinier i Nationalbankens analyse (aktuel økonomisk politik)

Dansk økonomi er langsomt på vej ud af den dybeste lavkonjunktur i efterkrigstiden. BNP voksede i 1. halvår hurtigere end i 2. halvår 2009, jf. figur 1 nedenfor.

I 2. kvartal steg BNP således med 1,0 pct. i forhold til kvartalet før. En stor del af stigningen skyldes dog et bidrag fra lagerinvesteringerne, der må anses for midlertidigt. Det private forbrug faldt lidt og tallene understreger, at væksten i det private forbrug fortsat er tøvende.

Figur 1. Udviklingen i BNP (2000-priser)

Anm.: Kvartalsvist BNP i 2000.kr., kædede værdier

Tabel 1 nedenfor viser hovedtallene for dansk økonomi i perioden 2010-2012 ifølge Nationalbankens prognose.

Tabel 1. Hovedtal for dansk økonomi (2010-2012)

	2010	2011	2012
BNP (vækst, pct.)	1,6	1,7	2,0
Privat forbrug (vækst, pct.)	2,4	2,3	3,3
Offentlig forbrug (vækst, pct.)	1,8	1,0	0,8
Offentlige investeringer (vækst, pct.)	16,0	-13,3	-5,1
Erhvervsinvesteringer (vækst, pct.)	-9,0	5,4	4,8
Eksport (vækst, pct.)	5,0	3,2	3,9
Registreret ledighed (1000 personer)	116	120	111
Betalingsbalance (pct. af BNP)	4,6	3,8	3,2
Offentlig saldo (pct. af BNP)	-4,8	-4,6	-3,1
Timeløn (vækst, pct.)	2,6	2,6	3,0
Kontantpriser (vækst, pct.)	1,5	1,5	2,0

Det private forbrug udvikler sig stadig i moderat tempo, og stiger mindre end udviklingen i de disponible reale indkomster. Det skyldes primært at forbrugskvoten (dvs. opsparingen) stadig viser en faldende tendens, og formuekvoten kun stiger svagt (jf. **figur 2**).

Figur 2. Forbrugs- og formuekvote for husholdninger

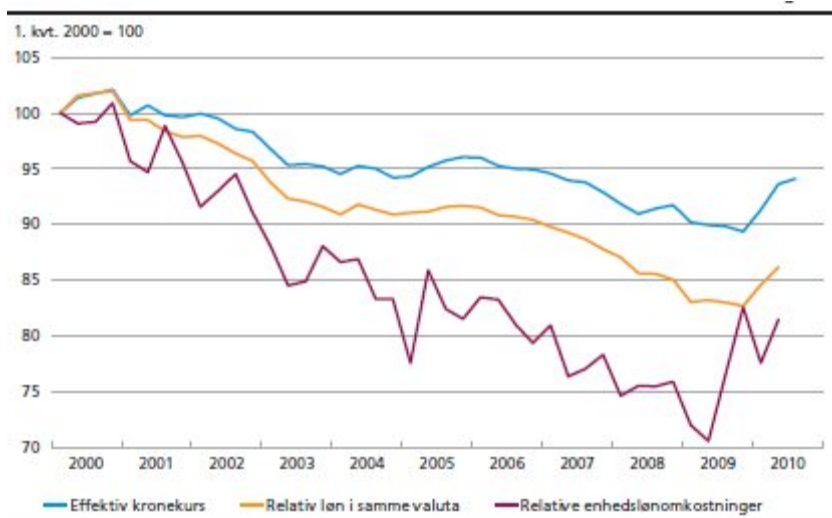

Den **høje opsparingstilbøjelighed** afspejler sig også i **detailomsætningen**, der har udviklet sig svagt hen over foråret og sommeren og lå næsten fladt fra april til august, under niveauet fra først på året.

Mens den private sektors forbrugstilbøjelighed er faldet i kølvandet på finans-krisen, har det **offentlige forbrug** udvist høj vækst gennem krisen, skriver Nationalbanken. Endvidere forudses det offentlige forbrug at stige betydeligt mere end i regeringens seneste forudsigelser. Her regnes med en vækst på 0 pct. i 2010 og 0,6 pct. i 2011. Desuden regnes der med en vækst på 0,5 pct. i 2012.

Eksporten af varer, herunder industriprodukter, er de seneste tre måneder steget, men fremgangen er ikke så stærk, som den har været i en del andre lande. Konkurrenceanen er forbedret i løbet af det seneste halve år som følge af en svækkelse af den effektive kronekurs og en stigning i produktivite-ten, **men det er ikke nok til at opveje det markante tab af konkurrenceev- ne, der var i den forudgående periode**, jf. figur 3.

Figur 3. Dansk industris konkurrenceevne

Anm.: Reciproke serier, dvs. udenlandsk enhed pr. dansk enhed i relativ løn og relativ enhedslønomkostning. Et faldende indeks angiver forringelse af den danske konkurrenceevne.

På **betalingsbalancen** er overskuddet på tjenestehandel steget de seneste tre måneder. Det skyldes hovedsageligt, at Danmarks store handelsflåde sejler stigende overskud hjem både som følge af øgede transportmængder i takt med den stigende verdenshandel og som følge af bedre fragtrater. Overskuddet på posten løn og formueindkomst er også steget.

Det samlede overskud på betalingsbalancens løbende poster har været stigende de seneste tre år. Det afspejler først og fremmest, at den indenlandske efterspørgsel herhjemme har udviklet sig svagere end i udlandet. I 12-måneders-perioden til og med juli 2010 var overskuddet 85 mia.kr., **det højeste nogensinde, når der måles i løbende priser.**

Arbejdsmarkedet

Den sæsonkorrigerede registrerede arbejdsløshed var fra maj til og med juli nogenlunde uændret på et niveau omkring 113.000 personer svarende til 4,1 pct. af arbejdsstyrken. **Antallet af aktiverede, som ikke indgår i den registrerede ledighed, har derimod været uafbrudt stigende over de seneste to år.** Det har betydet et øget spænd mellem den registrerede ledighed og bruttoledigheden, dvs. ledighed inkl. aktiverede.

Noget tilsvarende gælder for forholdet mellem den registrerede ledighed og den stikprøvebaserede AKU-ledighed. AKU-ledigheden, som opgjort i arbejdskraftundersøgelsen, er en stikprøvebaseret opgørelse af personer uden beskæftigelse, som står til rådighed for arbejdsmarkedet, og som er aktivt jobsøgende.

Den omfattende aktiveringsindsats understreger, at bruttoledigheden er et mere retvisende mål for arbejdsløsheden end den registrerede ledighed. **Stigningen i bruttoledigheden på over 100.000 personer siden sommeren 2008 ligger også tættere på de prognoser for ledighedsudviklingen, der blev fremlagt i den første tid efter, at finanskrisen slog igennem på realøkonomien.**

2. Prognose for dansk økonomi

Den økonomiske vækst i Danmark ventes på linje med de vigtigste eksportmarkeder at være moderat i de kommende kvartaler efter den stærke fremgang i 1. halvår 2010. For 2010 under ét skønnes BNP at være 1,6 pct. højere end i 2009 primært som resultat af fremgangen siden midten af 2009. **I 2011 og 2012 tiltager BNP-væksten gradvis, men ikke nok til inden for prognosehorisonten at bringe BNP tilbage på niveauet før finanskrisen.**

Den forventede BNP-vækst er bredt fordelt på efterspørgselskomponenter. Det private forbrug stiger moderat i de kommende år. Husholdningernes disponible indkomster øges bl.a. som følge af stigende realløn og begyndende fremgang i beskæftigelsen. Det giver også plads til en fortsat konsolidering, som er en naturlig reaktion på det forudgående fald i formuekvoten, der fulgte af faldende boligpriser og nedturen på aktiemarkederne. Boligmarkedet har i kraft af det meget lave renteniveau stabiliseret sig, og sammen med mere positive udsigter for arbejdsmarkedet giver det grobund for en vis opgang i forbruget, trods indfasningen af skattereformens finansieringselementer og de stramninger, der følger af genopretningsaftalen.

Det offentlige forbrug er steget kraftigt i de seneste kvartaler og skønnes på den baggrund at blive 1,8 pct. højere i år end sidste år. **I 2011 og 2012 antages forbrugsvæksten at være mere afdæmpet, om end højere end forudsat af regeringen, jf. ovenfor.**

3. Økonomisk politik

I 2007 var der et overskud på de offentlige finanser på knap 5 pct. af BNP. I 2010 ventes et underskud af næsten samme størrelsesorden. Størstedelen af denne dramatiske budgetforringelse skyldes, at den økonomiske krise har svækket skattegrundlaget og øget de offentlige udgifter til dagpenge og kontanthjælp mv. **En væsentlig del af budgetforringelsen skyldes dog, at Danmark er blandt de lande i Europa, der har foretaget den største finanspolitiske lempelse for at imødegå krisen.**

Genopretningsaftalen forudsætter, at væksten i det offentlige forbrug dæmpes mærkbart i de kommende år. Samtidig forudsætter regeringen i sin seneste Økonomiske Redegørelse, at realvæksten i det offentlige forbrug i 2010 holdes nede på nul. **De foreløbige nationalregnskabstal tyder imidlertid på en langt stærkere forbrugsvækst i år.** I de foregående år har der også været markante budgetoverskridelser, ikke mindst i 2009.

De gentagne overskridelser skærper det langsigtede offentlige finansieringsproblem og fjerner råderummet for at føre ekspansiv finanspolitik, hvis der skulle komme et nyt økonomisk tilbageslag. Hvis budgetoverskridelserne ikke modsvares af tilsvarende besparelser i de kommende år, vil det nødvendiggøre et højere skattetryk end tilsigtet i de foreliggende planer for dansk økonomi. **Da der kun er begrænsede muligheder for at øge skattetrykket uden at skabe alvorlige økonomiske forvridninger, er der et stærkt argument for en strammere finanspolitik end den, der er antaget i prognosen ovenfor.**

4. Regneeksempel med lav vækst i offentligt forbrug

Nationalbanken giver et regneeksempel på et alternativt forløb for dansk økonomi, hvor den utilsigtede stigning i det offentlige forbrug i 2010 imødegås med en tilsvarende lavere forbrugsvækst i de næste to år. Det fremgår, at væksten i BNP i så fald vil blive afdæmpet med ca. 0,2 procentpoint i 2011 og med ca. 0,3 procentpoint i 2012 i forhold til prognosens grundforløb. Endvidere vil ledigheden blive ca. 15.000 større i 2012, og den offentlige saldo vil forbedres med ca. 5 mia. kr. På længere sigt vil budgetforbedringen dog blive noget større.

Beregningerne viser imidlertid også, at det er muligt at bringe det offentlige forbrug tilbage på det tidligere planlagte spor uden at kvæle det økonomiske opsving, skriver Nationalbanken.

Therese K. Bach / Niels Hoffmeyer (3602)